

Σημείωμα

Η ΕΞΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΥΡΩ: ΥΠΟΛΟΓΙΣΙΜΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ Η ΗΡΩΙΚΗ ΕΞΟΔΟΣ ΜΕΣΟΛΟΓΓΪΟΥ;

Τελευταία επανατέθηκε στη συζήτηση, μέσα και έξω από την Ελλάδα, το ενδεχόμενο αποσύνδεσης της χώρας από το ευρώ (GREXIT). Το ζήτημα δεν έχει βεβαίως κατ' ουσίαν κλείσει ποτέ, από τότε που η ελληνική χρεωκοπία του 2010 ανέδειξε πανηγυρικά το ποσοτικό μέγεθος του ελληνικού προβλήματος (διπλό έλλειμμα) και τις διαστάσεις της θεσμικής απόκλισης από τα στοιχειωδώς αποδεκτά πρότυπα μιας λειτουργικής ευρωπαϊκής οικονομίας. Η ανακίνηση της συζήτησης τη συγκεκριμένη στιγμή προφανώς οφείλεται στην αναδυόμενη πιθανότητα πρόωρες εκλογές να αναδείξουν στην κυβέρνηση το κομματικό υβρίδιο του ΣΥΡΙΖΑ. Είναι ευρύτερα γνωστό ότι το ΣΥΡΙΖΑ φιλοξενεί στις τάξεις του πολλά στελέχη που ερωτοτροπούν με την ιδέα της ελληνικής εξόδου από το ευρώ.

Για να είμαστε όμως ακριβέστεροι: Σε σχέση με την πιθανότητα αποχώρησης της χώρας από την ευρωζώνη καταγράφονται δύο διαβαθμίσεις θέσεων: Αυτοί που θεωρούν αναγκαία την έξοδο της χώρας από το ενιαίο νόμισμα, ώστε η χώρα να ανακτήσει την νομισματική της κυριαρχία και αυτοί που, χωρίς να το εύχονται, αποδέχονται ψύχραιμα το ενδεχόμενο της εξόδου. Οι πρώτοι πιστεύουν ότι ο στενός κορσές της νομισματικής ανελαστικότητας και της δημοσιονομικής πειθαρχίας, όπως έχει επιβληθεί εξ αρχής στην Ευρωζώνη από την ιδρυτική Συνθήκη του Μάαστριχτ, συνιστούν απαγορευτικά δεσμευτικά παράγοντα για κάθε προοπτική αναβάθμισης της ελληνικής ανταγωνιστικότητας, εφ' όσον ως μόνη διέξοδο ανταγωνιστικής προσαρμογής επιτρέπει μόνο τη συρρίκνωση των πραγματικών μισθών. Η αδυναμία εφαρμογής ελαστικότερης νομισματικής πολιτικής δεν μπορεί να αντισταθμίζεται από την ολίσθηση των αμοιβών και την ελαχιστοποίηση του κοινωνικού κράτους. Οι δεύτεροι φαίνεται να θεωρούν ότι το κόστος διακύβευσης της ελληνικής συμμετοχής στο κοινό νόμισμα συνιστά αποδεκτό πολιτικό αλλά και οικονομικό κίνδυνο που αξίζει να αναληφθεί, στα πλαίσια όμως μιας σκληρότερης πολιτικής διαπραγμάτευσης με την ΕΕ (κυρίως βεβαίως με τη Γερμανία) με αντικείμενο τη χαλάρωση των όρων μνημονιακής προσαρμογής και την επίτευξη μιας νέας αναδιάρθρωσης του χρέους που πρακτικά θα συνιστά το ισοδύναμο της μερικής διαγραφής του. Κοινό στοιχείο και των δύο στάσεων (διαβαθμίσεων) είναι η βαθύτερη πεποίθηση ότι μέσα στα αυστηρά νομισματικά πλαίσια της ευρωζώνης (που ισοδυναμούν με άτυπη επαναφορά της ισχύος του χρυσού κανόνα στις ευρωπαϊκές οικονομίες) η πιθανότητα επιστροφής της χώρας στην ανάπτυξη πρέπει οπωσδήποτε να αποκλειστεί.

Η επιχειρηματολογία των αντιπάλων του ευρώ είναι οικονομικά πανίσχυρη. Ισχυρή υπήρξε άλλωστε εξ αρχής, πριν η Ελλάδα αποφασίσει οριστικά την ένταξή της στην ΟΝΕ. Παρά ταύτα, η ελληνική πολιτική ηγεσία συνολικά αλλά και η ελληνική επιχειρηματικότητα εξ ίσου προσέβλεπαν με εμπιστοσύνη στις υποτιθέμενες θετικές προοπτικές για την ανάπτυξη που παρουσίαζε η ελληνική συμμετοχή στο νομισματικό εγχείρημα. Και οπωσδήποτε η απαλοιφή του συναλλαγματικού κόστους των ενδοευρωπαϊκών ανταλλαγών, η σταθερότητα των τιμών και τα προεξοφλούμενα χαμηλά επιτόκια του κοινού νομίσματος ήταν στοιχεία που υπόσχονταν αναπτυξιακές διευκολύνσεις, αν βέβαια η πολιτική βούληση δεν

παρέλειπε τον απαιτούμενο διαρθρωτικό εκσυγχρονισμό. Το ουσιαστικό όμως δέλεαρ που συνετέλεσε αποφασιστικά στον κατευνασμό των οποιωνδήποτε τεχνικών ενστάσεων υπήρξε η πρόβλεψη της ONE για σοβαρές αντισταθμιστικές οικονομικές μεταβιβάσεις προς τις πιο αδύνατες οικονομίες. Τα συνοδευτικά για τις πιο εύθραυστες ευρωπαϊκές οικονομίες γενναϊόδωρα κοινοτικά πλαίσια στήριξης εχρυσώσαν το καθ' εαυτό δύσπεπτο ενταξιακό χάπι και επεσκίασαν τους οποιουσδήποτε τυχόν τεχνικούς ενδοιασμούς. Επιπλέον, και όσοι ακόμα διατηρούσαν οικονομική νηφαλιότητα και έβλεπαν καθαρότερα τις δυσκολίες ανταγωνιστικής προσαρμογής έστερξαν τελικά να υποστείουν την αντίδραση και να υιοθετήσουν την στρατηγική πολιτική επιλογή της συμμετοχής με την ελπίδα ότι η δομική βία που θα ασκούσε στην ελληνική οικονομία το αυστηρό πλαίσιο της νομισματικής πειθαρχίας θα εξανάγκαζε το πολιτικό σύστημα και την ελληνική οικονομία συνολικά να επιστεύσουν τις αναγκαίες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, ώστε η ελληνική οικονομία όχι μόνο να αντέξει την επιβάρυνση της ανταγωνιστικότητας που συνεπαγόταν η συμμετοχή σ' ένα σκληρότερο (από τη δραχμή) ενιαίο νόμισμα αλλά και να επωφεληθεί από τις χρηματοδοτικές (ανετότερη πρόσβαση στις αγορές-χαμηλά επιτόκια) και τις υπόλοιπες αγοραίες ευκαιρίες για μια παραγωγική ανασυγκρότηση που άφηνε να διαφαίνονται η ένταξη στην ευρωζώνη.

Δεν είναι ο τόπος να σχολιάσουμε το μέγεθος της πολιτικής αυταπάτης. Το βιώνουμε σήμερα επώδυνα. Πολιτικό σύστημα και επιχειρηματικές ελίτ δεν ανταποκρίθηκαν παραγωγικά ούτε στις προκλήσεις ούτε στις ευκαιρίες που το ευρώ πρόσφερε στη χώρα. Η προσφυγή στον εύκολο δανεισμό έδωσε άλλοθι για την συγκάλυψη της οικονομικής και πολιτικής αδυναμίας. Αντί της αναγκαίας επίστευσης της διαρθρωτικής προσαρμογής η Ελλάδα είχε ήδη το 2007 ολοκληρώσει τις προϋποθέσεις μιας ασυμμετρικής εκτροπής και βάδιζε πλησίον προς την τελική χρεωκοπία! Το εξωτερικό της ισοζύγιο είχε εγγίσει ελλειμματικότητα της τάξης του 15% του ΑΕΠ χωρίς να συγκινηθεί κανείς και το χρέος, επωφελούμενο από την εμπιστοσύνη των αγορών στην λανθάνουσα γερμανική εγγύηση του ευρώ, εκάλπαζε ανεξέλεγκτα, έχοντας ξεπεράσει και πάλι (μετά το 1992) το 100% του ΑΕΠ, προς την τελική αδυναμία εξυπηρέτησής του.

Θα έλεγε κανείς ότι η ενεργοποίηση της πτώχευσης και το βαρύτατο κοινωνικό κόστος της εσωτερικής υποτίμησης θα διέγειραν στο πολιτικό σύστημα της χώρας τα ύστατα αντανάκλαστα διαρθρωτικής προσαρμογής. Η εκσυγχρονιστική αντεπίθεση θα συνιστούσε την ύστατη σταυροφορία εθνικής επιβίωσης. Η χαλαρότητα όμως της εκσυγχρονιστικής προσπάθειας σήμερα ενθαρρύνει όσους διατηρούσαν ανέκαθεν επιφυλάξεις απέναντι στο ενιαίο νόμισμα να εκδηλωθούν μαχητικά και ενισχύει τις τάξεις τους με απογοητευμένους από την λιτότητα και την αναποτελεσματικότητα της πολιτικής των μνημονίων.

Υπό τους όρους αυτούς, τις αυταπάτες της ανώριμης ένταξης στο ευρώ κινδυνεύει να διαδεχθεί η αυταπάτη της αλόγιστης αποσύνδεσης. Μια πιθανή αποχώρηση της Ελλάδας από το ευρώ θα συσσωρεύσει στις εξασθενημένες ήδη από την εξαετή «μεταρρυθμιστική» ταλαιπωρία που έχουν υποστεί στο διάστημα της κορύφωσης της κρίσης οι ελληνικές οικονομικές δομές πρόσθετες αξεπέραστες οικονομικές επιβαρύνσεις. Με το σωρευτικό κόστος της απένταξης έχουν ήδη καταπιαστεί πολλοί έγκριτοι οικονομολόγοι. Θα αναφερθώ απλώς ενδεικτικά στο σχετικό πρόσφατο βιβλίο του πρώην υπουργού εθνικής οικονομίας του ΠΑΣΟΚ των «καλών ημερών» Ν. Χριστοδουλάκη με τίτλο «Ευρώ ή δραχμή».¹ Θα συνοψίσω όμως επιπρόσθετα τους δικούς μου οικονομικούς και πολιτικούς κυρίως συλλογισμούς για τους οποίους θεωρώ σήμερα την πιθανή έξοδο από το ευρώ ευθέως καταστρεπτική.

Η πρώτη συνέπεια που πρέπει ενημερωτικά να αναφερθεί (γιατί οι περισσότεροι δεν την εντάσσουν καθόλου στο πλαίσιο των αναλύσεών τους) είναι ότι η αποχώρηση της Ελλάδας από το ευρώ συνεπάγεται την συνολική αποχώρηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Τα αναγκαία μέτρα, που στην περίπτωση αυτή θα όφειλαν να ληφθούν για την εξομάλυνση της απότομης επιστροφής στην εθνική νομισματική κυριαρχία και την αμυντική θωράκιση της ελληνικής οικονομίας μετά την αποσύνδεση από το ενιαίο νόμισμα, συνεπάγονται σοβαρούς περιορισμούς στην κίνηση κεφαλαίων (και ενδεχομένως αγαθών). Οι περιορισμοί όμως αυτοί δεν θα είναι συμβατοί με την ιδιότητα ούτε του απλού μέλους της Ε.Ε. γιατί έρχονται σε κατάφωρη σύγκρουση με το προϋπάρχον κοινοτικό κεκτημένο. Η Ελλάδα θα έπρεπε ως εκ τούτου να αποξενωθεί από το συνολικό ευρωπαϊκό «κεκτημένο» της και πέραν της ευρωζώνης. Η απώλεια όμως των ευεργετημάτων της ευρωπαϊκής γενικότερα συμμετοχής θα ήσαν για τα εμπορικά συμφέροντα της ελληνικής οικονομίας (που έχουν ήδη από την αρχική Συμφωνία Σύνδεσης του 1958 προσανατολιστεί στην ολόενα και διευρυνόμενη ενιαία αγορά της Ευρώπης), αυτοχρήμα καταστροφική. Περισσότερο απ' ετέρου να σχολιαστεί η επίπτωση της αποχώρησης από το ευρώ στο συνολικό ύψος του ελληνικού υπερχρέους που από την αναδιάρθρωση (PSI) του 2011 έχει ολοκληρωτικά μετασυσνομολογηθεί σε ευρώ και δεν υπάρχει περίπτωση επαναδραχμοποίησής του. Το δραχμικό βάρος εξυπηρέτησης καθίσταται πρακτικά αδιανόητο, ώστε η χώρα να μην έχει άλλη εναλλακτική πέρα από την άπελπι επιδίωξη της διαγραφής του.² Στο πρόβλημα των «παλαιολατινοαμερικανικών» διαστάσεων της χρέωσης πρέπει βεβαίως να συνυπολογιστεί το παράλληλο χρηματοδοτικό κενό, στο οποίο η χώρα κινδυνεύει για μεγάλο χρονικό διάστημα να περιπέσει, με μόνη στην περίπτωση αυτή διέξοδο την εσωτερική χρηματοδότηση διά μέσου του ριζικού περιορισμού των εισοδημάτων, το ύψος των οποίων ούτως ή άλλως θα ήταν καταδικασμένο να συμπιεστεί από την προσφυγή στην πληθωριστική νομισματική χρηματοδότηση από την Κεντρική Τράπεζα της χώρας. Η πιθανότητα εξεύρεσης χρηματοδοτικής στήριξης εκ του εξωτερικού θα συνδέονταν στην περίπτωση αυτή με νέες προστατευτικές εξαρτήσεις, επικίνδυνου γεωπολιτικού αποτελέσματος.

Πέραν όμως των αναγκαίων και οδυνηρών μεταβατικών περιορισμών που επιβάλλει η επιστροφή σε μια νομισματικά κυρίαρχη εθνική οικονομία, για να επιβιώσει στη συνέχεια η χώρα θα χρειαστεί πολιτικές εθνικής οικονομικής ανασυγκρότησης που κατ' ουδέν θα διαφέρουν από τα «σκληρά» μεταρρυθμιστικά προτάγματα των καταραμένων μνημονίων. Ίσως να απαιτούνται μάλιστα και πολύ σκληρότερες πολιτικές (συνεχής λιτότητα), εφ' όσον η χώρα θα έχει αποστερηθεί των κοινοτικών στηρίξεων και η χρηματοδότηση του εμπορικού ελλείμματος και των επενδυτικών προτεραιοτήτων θα είναι εξωφθάλμως προβληματική. Κατά ποίαν όμως λογική το δεδομένο πολιτικό σύστημα της χώρας (γιατί περίπτωση αλλαγής και ποιοτικής του αναβάθμισης δυστυχώς δεν διαφαίνεται ως τώρα πουθενά) θα φιλοτιμηθεί εκτός ευρώ να επισπεύσει εκσυγχρονιστικές και αναδιρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που δυσκολεύεται (ή δεν επιθυμεί) να ολοκληρώσει μέσα στην ευρωζώνη, με όλη την δεδομένη οικονομική και τεχνική στήριξη των ευρωπαϊκών οικονομικών και πολιτικών μηχανισμών; Με τόση στήριξη, τόση επιτήρηση, τόση παρακίνηση, τόσους πολιτικούς και τεχνικούς εκβιασμούς, τόσες πιέσεις και τόσα αλεξίπτωτα ασφαλείας;

Σε περίπτωση ελληνικής εξόδου από το ευρώ η αυταπάτη τη φορά αυτή δεν θα έγκειται τόσο πολύ στην εσφαλμένη οικονομική εκτίμηση των τόσο ευδιάκριτων οικονομικών συνεπειών όσο κυρίως στην έλλειψη πολιτικής βελτίωσης που σωρευτικά θα την συνοδεύει. Η έξοδος από το ευρώ δεν πρόκειται να έχει ποιοτική διαφοροποιητική επίπτωση στο πολιτικό σύστημα της χώρας. Οι ίδιοι μηχανισμοί πολιτικής στελέχωσης θα συνεχίσουν να αναπαράγουν την ίδια πολιτική ανεπάρκεια και φαυλότητα, με μεγαλύτερη μάλιστα άνεση από πριν.³ Η φτώχεια εξάλλου θα

διογκωθεί από την οικονομική λιτότητα που θα καταστεί εκ νέου διαρθρωτική συνθήκη μιας περιθωριακής οικονομίας ενώ η ανεπιτήρητη ενδογενής διαφθορά θα αποθρασυνθεί, όπως σε όλες τις χώρες του αγωνιούντος βιοτικά κόσμου. Συμπέρασμα: Την αδυναμία προσαρμογής στο ενιαίο νόμισμα θα διαδεχτεί η αδυναμία προσαρμογής στο μοναχικό καθεστώς εκτός ευρώ που, σε όρους οικονομικής επιβίωσης, θα είναι πολύ περισσότερο απαιτητικό!

Ας το συνειδητοποιήσουμε: το πρόβλημα της χώρας δεν είναι το ευρώ. Τουλάχιστον, δεν είναι περισσότερο απ' ό,τι είναι για τις υπόλοιπες αδύνατες οικονομίες της ευρωζώνης που δεν διανοούνται να το εγκαταλείψουν. Η νομισματική πειθαρχία συνιστά πράγματι για τις χώρες του ευρωπαϊκού νότου υπέρμετρο οικονομικό περιορισμό. Αυτό είναι αλήθεια αναμφισβήτητη. Αλλά είναι αλήθεια μαχητή. Για την ακρίβεια, το πρόβλημα κυρίως συνίσταται σε μια συγκεκριμένη νομισματική αντίληψη για το κοινό ευρωπαϊκό νόμισμα που έχει μονομερώς επιβληθεί και έχει μεταβάλει το ευρώ σε αναχρονιστικό υλοκατάστατο του αλήστου μνήμης χρυσού κανόνα. Το πρόβλημα επομένως συνίσταται στην παρατηρούμενη μέχρι στιγμής ευρωπαϊκή απροθυμία να ενισχυθεί η ευρωπαϊκή δημοσιονομική ενοποίηση και να συντονιστεί παραγωγικότερα με μια ελαστικότερη νομισματική πολιτική. Η πολιτική όμως αυτή μπορεί κάλλιστα να αλλάξει μέσα σε μια Ευρώπη που ευδιάκριτα βαδίζει προς την παρακμή.⁴

Όσοι υποστηρίζουν την έξοδο από το ευρώ (GREXIT, διάβαζε ηρωϊκή έξοδο τύπου Μεσολογγίου) δεν διανοούνται ότι η καταστροφική πολιτική διαχείριση του ενιαίου νομίσματος που ακολουθείται σήμερα μπορεί εκ των πραγμάτων αύριο να διαφοροποιηθεί. Το ενδεχόμενο αυτό δεν θέλουν να το αντιμετωπίσουν. Εκλαμβάνουν την πολιτική αυτή ως αμετάκλητο πολιτικο-οικονομικό δεδομένο της ευρωζώνης που μεσομακροπρόθεσμα οδηγεί οπωσδήποτε την συγκεκριμένη απόπειρα ευρωπαϊκής οικονομικής και νομισματικής ενοποίησης στην ιστορική ματαίωση, καθώς η σκληρότητα των εθνικών οικονομικών και κοινωνικών δομών των περισσότερων ευρωπαϊκών οικονομιών ανθίσταται ευδιάκριτα στην απαιτούμενη διαρθρωτική προσαρμογή. Ο δογματισμός όμως της κατά τα άλλα ισχυρής αυτής τοποθέτησης περιορίζει αυθαίρετα τις δυνατότητες ουσιαστικών επανορθωτικών χειρισμών που θεωρητικά μπορεί να αλλάξουν άρδην το ευρωπαϊκό τοπίο. Από την άποψη αυτή η αδιάλλακτη αρνητική τοποθέτηση μπορεί να γίνει κατανοητή μόνο αν θεωρηθεί ότι επικάθεται πάνω σε προηγούμενες ιδεολογικές προκαταλήψεις. Η εμμονή όμως στην άποψη ότι τίποτα δεν πρόκειται να αλλάξει στην ΟΝΕ είναι αντιϊστορική, γιατί αγνοεί την πολιτική διαλεκτική που σε τελευταία ανάλυση αποφασίζει και για την πολιτική οικονομία. Η πολιτική που ακολουθείται σήμερα δεν μπορεί να συνεχιστεί γιατί απλούστατα η νομισματική ένωση δεν θα την αντέξει. Τα γεγονότα και όχι τα οικονομικά θεωρήματα αποφασίζουν σε τελευταίο βαθμό για την πολιτική. Αν η ευρωζώνη αποφασίσει βεβαίως συλλογικά να αυτοκτονήσει, η μοίρα μας στην περίπτωση αυτή θα είναι κοινή με τις υπόλοιπες αδύνατες οικονομίες του ευρωπαϊκού νότου.

Στην ευρωπαϊκή επομένως βούληση για επιβίωση της ΟΝΕ πρέπει να συνεχίσει να ποντάρει και η Ελλάδα. Παράλληλα να προχωρήσει αποφασιστικότερα στην υλοποίηση των διαρθρωτικών δεσμεύσεων τις οποίες η χώρα έχει από το 1992 αποδεχτεί. Το δέον γενέσθαι στη χώρα μας δεν μπορεί ακόμη να αποσυνδεθεί από το δέον γενέσθαι στην Ευρώπη. Το παιχνίδι επιστροφής στην ανάπτυξη πρωτίστως θα παιχθεί εκεί.⁵

Το πρόβλημα της Ελλάδας δεν είναι το νόμισμα. Το πρόβλημα είναι η αδυναμία της ελληνικής κοινωνίας να ενεργοποιηθεί δυναμικά και να πυροδοτήσει μια παραγωγική πολιτική εθνικής επιβίωσης, είτε μέσα είτε έξω από την ευρωζώνη. Όλα

τα άλλα γίνονται μαχητά όταν η πολιτική αριστεία ενεργοποιήσει δημιουργικά μια κοινωνία που δεν θέλει να πεθάνει.

ΠΑΝ. ΓΕΝΝΗΜΑΤΑΣ

Επίτιμος Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ).

(Κείμενο ομιλίας, περίληψη του οποίου δημοσιεύτηκε στη νέα εφημερίδα ΕΠΕΝΔΥΣΗ του Σαββάτου 8/11/2014.)

¹ Νίκος Χριστοδουλάκης: «Ευρώ ή δραχμή. Διλήμματα, Πλάνες και Συμφέροντα», εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 2014.

² Μια κατηγορία οπαδών της εξόδου από το ευρώ θεωρούν ότι η αποσύνδεση συνιστά αποδεκτό, αν όχι και άξιο επιδίωξης πολιτικό ρίσκο και μόνον διότι δημιουργεί τις πειστικότερες δυνατές αντικειμενικές προϋποθέσεις για τη διαγραφή του μεγαλύτερου μέρους του χρέους, το οποίο βεβαίως καθίσταται παντελώς μη εξυπηρετήσιμο από μια δραχμική οικονομία.

³ Είναι σαφές ότι στο σημείο αυτό οι οπαδοί της εξόδου από το ευρώ θα επικαλεστούν τις κραυγαλέες περιπτώσεις δωροδοκιών που έχουν φωραθεί να διαπράττουν γερμανικές εξαγωγικές επιχειρήσεις κατά τις πυκνές δωσοληψίες τους με φορείς της ελληνικής οικονομίας. Μπορεί όμως κάλλιστα κανείς να φανταστεί την ενδοτικότητα μιας πάσχουσας δραχμικής οικονομίας απέναντι στους αντίστοιχους μελλοντικούς πειρασμούς δωροληπτικών εξαγορών.

⁴ Στο προηγούμενο (Σάββατο, 1/11/2014) σημείωμά μου στην νέα εφημερίδα ΕΠΕΝΔΥΣΗ διερευνήσαμε την πιανότητα ενός ρήγατος στη γερμανική αδιαλλαξία κάτω από την εμφανιζόμενη πίεση των ανησυχητικών σημείων ύφεσης που μέσα στο 2014 κλιμακώνονται στην ευρωπαϊκή οικονομία και αγγίζουν και την ίδια τη Γερμανία.

⁵ Από την άποψη αυτή είναι ενθαρρυντική η τοποθέτηση του έμπειρου πρώην ευρωβουλευτή και διακεκριμένου στελέχους του ΣΥΡΙΖΑ Νίκου Χουντή ο οποίος σε πρόσφατη συνέντευξή του δήλωσε κατηγορηματικά ότι « οι λύσεις για τα προβλήματα της χώρας θα δοθούν εντός της ευρωζώνης». (βλ. www.SIRMA.INFO 12/11/2014).